

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W GDAŃSKU**

RGD. 423-2/01/02/MLM

Gdańsk, 12 kwietnia 2002r.

DECYZJA nr RGD. 7/2002

Na podstawie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122, poz. 1319 ze zmianami), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, wszczętego z urzędu przeciwko Spółce z o.o. PUM w sprawie nałożenia kary pieniężnej za niewykonanie decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RGD. 13/2000 z dnia 19 maja 2000r., sygn. akt RGD. 59-9/99/00, utrzymanej prawomocnym wyrokiem Sądu Antymonopolowego z dnia 20 czerwca 2001r., sygn. akt XVII Ama 90/00, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada się na wyżej wymienionego przedsiębiorcę karę pieniężną, płatną do budżetu państwa, liczoną od dnia 11 września 2001r. do dnia 12 kwietnia 2002 r., w wysokości zł (słownie:).

UZASADNIENIE

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w 1999r. wpłynął wniosek Spółki z o.o. TRIMAR Ltd. w G o wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie stosowania przez PUM Spółka z o.o. w G (PUM) praktyk zakazanych przepisami ustawy antymonopolowej.

Zdaniem skarżącego przedsiębiorcy, PUM, prowadząc w warunkach faktycznego monopolu działalność polegającą na świadczeniu usług pilotażu portowego, nadużywał zajmowaną pozycję na rynku tych usług poprzez narzucanie kontrahentom uciążliwych warunków współpracy przejawiających się w postaci naliczania zawyżonych opłat pilotowych za wprowadzanie holownika i obiektu holowanego, co przynosiło skarżonemu nieuzasadnione korzyści.

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL. (058) 346-29-32, TEL/FAX (058) 346-29-33, TEL. CENTRALA (058) 301-50-21

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

Według wnioskodawcy, w sytuacji gdy do portu wprowadzany był zestaw holowany bez własnego napędu, opłata – liczona zgodnie z pkt 3 obowiązującej wówczas „*Taryfy za usługi pilotowe*” – winna była być oparta na sumie objętości jednostek tworzących zestaw (holownik + obiekt holowany), natomiast skarżony obliczał taką opłatę w oparciu o objętość ustaloną jako iloczyn $a \cdot b \cdot c$, gdzie: a – suma długości obu statków, b – ich największa szerokość i c – ich największe zanurzenie.

Zdaniem Spółki TRIMAR Ltd. zastosowanie takiej podstawy wyliczeń skutkowało, w konsekwencji, 2,5 krotnym zwiększeniem należności za wykonaną usługę. Dodatkowo, co zgodnie przyznały obie strony, żaden z istniejących statków nie ma tak dużej objętości, jak wyliczona w oparciu o metodę używaną przez PUM.

Organ antymonopolowy, po rozpatrzeniu argumentów i okoliczności podniesionych przez Spółkę TRIMAR wszczął w dniu 19 października 1999r. postępowanie administracyjne przeciwko PUM Spółka z o.o. w G pod zarzutem naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 6 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (tekst jedn. Dz.U. Nr 49 z 1997 r., poz. 318, ze zmianami). Nowa ustawa z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122, poz. 1318 ze zmianami), w art. 8 ust. 2 pkt 6, w ten sam sposób definiuje tę praktykę ograniczającą konkurencję.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił na dokonanie nie budzących wątpliwości ustaleń, że PUM, na rynku właściwym, tj. rynku usług pilotażu portowego wykonywanych na terytorium i akwatorium Morskiego Portu w G, posiada pozycję monopolistyczną.

W ocenie Prezesa UOKiK, PUM stosując metodę obliczania należności za pilotaż zespołu holowanego, opartą na iloczynie maksymalnych sum wymiarów jednostek tworzących zestaw (tak wyliczona podstawa nie miała swojego odpowiednika w rzeczywistości i realiach ekonomicznych) zawyżał wysokość opłat, co było dla PUM źródłem nieuzasadnionych korzyści.

Konsekwencją zmonopolizowania rynku właściwego przez jednego przedsiębiorcę jest brak możliwości – ze strony użytkowników portu – wyboru innego niż PUM kontra-

henta mogącego legalnie wykonywać usługi pilotażu portowego w porcie gdańskim. Wykorzystując istniejącą sytuację rynkową, skarżony narzucił zleceniodawcom takie zasady współpracy, których nie byłby w stanie wynegocjować w warunkach istnienia konkurencji. Za uciążliwym charakterem tych zasad – co ustalono w trakcie postępowania – przemawia chociażby ta okoliczność, że potencjalny konkurent PUM, działający na innym, podobnym rynku w zespole portowym S, pobiera za taką samą usługę (pilotaż zestawu holowanego) opłatę, której wysokość ustalana jest przy uwzględnieniu, jako podstawy jej wyliczenia, sumy pojemności obu jednostek tworzących zestaw, a nie, jak to czynił i czyni nadal skarżony, iloczynu sumy maksymalnych wymiarów zestawu.

Biorąc pod uwagę wskazane powyżej ustalenia stanu faktycznego, Prezes UOKiK, decyzją nr RGD.13/2000 z dnia 19 maja 2000r., nakazał Spółce PUM zaniechania stosowania praktyki monopolistycznej z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy o przeciwdziałaniu [...], polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku usług pilotażu portowego poprzez narzucanie kontrahentom uciążliwych warunków umów współpracy, przejawiających się w postaci naliczania zawyżonych opłat za świadczone usługi pilotażu, w sytuacji gdy do portu wprowadzany jest zestaw holowany (obiekt plus holownik, połączone holem), co jest dla PUM źródłem nieuzasadnionych korzyści.

Od tej decyzji skarżony odwołał się do Sądu Antymonopolowego.

Sąd wyrokiem z dnia 20 czerwca 2001r., sygn. akt XVII Ama 90/00, oddalił odwołanie, orzekając, że nie zasługuje ono na uwzględnienie. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał m.in., że *„skoro raz w miesiącu do Portu G wprowadzany jest zestaw holowany to jest to usługa standardowa i jako taka powinna być umieszczona w cenniku, w oparciu o rzeczywistą pojemność statków z zestawu. Pojemność obliczona według iloczynu stosowanego przez powoda jest pojemnością teoretyczną. Uzasadnienia ekonomicznego (racjonalności) jej stosowania powód nie wykazał ani w postępowaniu administracyjnym ani sądowym”*.

Ponadto, rozpatrując pozostałe zarzuty podniesione w odwołaniu wniesionym przez PUM, Sąd wskazał, że zaskarżona decyzja *„jest w pełni zrozumiała i wykonalna. W istocie swojej nakazuje ona zaniechania obliczania opłaty za będącą przedmiotem postępowania usługę pilotażu w oderwaniu od rzeczywistych parametrów holowanych statków*.

Wszelkie wątpliwości w tej materii rozstrzyga ostatecznie uzasadnienie decyzji, które na podstawie art. 107 § 1 K.p.a. jest także jej częścią”.

Po ostatecznym uprawomocnieniu się wyroku Sądu, organ antymonopolowy pismem z dnia 20 września 2001 r. wystąpił do Spółki PUM o przedstawienie informacji odnośnie sposobu wykonania decyzji nr RGD. 13/2000 Prezesa UOKiK [karta akt sprawy 5].

W odpowiedzi na wezwanie Spółka PUM, pismem datowanym na dzień 30 września 2001r., wyjaśniła, że decyzja została wykonana, na dowód czego przedstawiła nową „Taryfę za usługi pilotowe”, obowiązującą na akwenie portu morskiego w G od dnia 1 stycznia 2001r., czyli wprowadzoną już po wydaniu decyzji, a przed ostatecznym rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd Antymonopolowy [karta akt sprawy 6-9].

W nowej taryfie uwzględniono – jako odrębny rodzaj świadczonych usług – pilotaż zespołu holowniczego. Zgodnie z punktem 3 taryfy opłaty pilotowe pobiera się w zależności od objętości (V) wyrażonej w m³ obliczonej według wzoru:

$$V = L \times B \times T$$

gdzie, dla np. zespołu holowniczego „pchanego” lub w sytuacji, gdy holownik znajduje się przy burcie statku (obiektu holowanego) poszczególne oznaczenia to:

L – długość całkowita zespołu,

B – szerokość maksymalna zespołu,

T – większe zanurzenie letnie holownika lub statku.

Taki sposób obliczania objętości zespołu holowanego nie różnił się więc w żaden sposób od dotychczas stosowanego, a zakwestionowanego przez organ antymonopolowy.

Ponowne wystąpienie do Spółki (pismo Urzędu z dnia 8 października 2001r. [karta akt sprawy 10]) nie przyniosło oczekiwanych rezultatów, bowiem skarżona twierdziła nadal, iż w całości wykonała decyzję Prezesa UOKiK. Takie stanowisko pozostawało w całkowitej sprzeczności ze znanymi organowi antymonopolowymi faktami. W związku z tym, w dniu 25 października 2001r. zostało wszczęte przeciwko Spółce z o.o. PUM w G postępowanie antymonopolowe w sprawie nałożenia na tego przedsiębiorcę kary pieniężnej za niewykonanie decyzji Prezesa UOKiK, nr RGD.13/2000, z dnia 19 maja 2000r.,

utrzymanej prawomocnym wyrokiem Sądu Antymonopolowego, z dnia 20 czerwca 2001r., sygn. akt XVII Ama 90/00 [karta akt sprawy 14-15].

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania skarżona Spółka ponownie oświadczyła m.in., iż niewykonanie przedmiotowej decyzji „*nie ma miejsca*” [karta akt sprawy 23].

ORGAN ANTYMONOPOLOWY ZWAŻYŁ I USTALIŁ, CO NASTĘPUJE:

Zebrany w sprawie materiał dowodowy całkowicie potwierdza, że przedsiębiorca PUM nie wykonał decyzji Prezesa UOKiK, nr RGD. 13/2000, z dnia 19 maja 2000 r., utrzymanej prawomocnym wyrokiem Sądu Antymonopolowego, z dnia 20 czerwca 2001 r., sygn. akt XVII Ama 90/00.

Stanowisko Sądu zaprezentowane w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku jest jednoznaczne. Nie mogą też budzić wątpliwości interpretacyjnych zawarte tamże wskazówki odnoszące się do stanu postulowanego, tzn. tego, co skarżony przedsiębiorca winien uczynić, aby nie być narażonym na zarzut stosowania w prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej praktyk ograniczających konkurencję.

Po pierwsze, ze względu na to, że usługi pilotowania zestawów holowanych w porcie gdańskim mają charakter powtarzalny, to pozycja taka powinna być zawarta w taryfie.

Po wtóre, opłata za tę usługę winna odpowiadać rzeczywistej, a nie teoretycznie wyliczonej przez usługobiorcę pojemności, tak jak to czyni potencjalny konkurent ze Szczecina.

W ocenie organu antymonopolowego samo uwzględnienie w taryfie pozycji odnoszącej się do usługi pilotażu zestawu holowanego nie czyni jeszcze zadość wymogom określonym w przedmiotowej decyzji, bowiem działanie takie w żaden sposób nie usunęło istoty zarzucanej, udowodnionej w decyzji i potwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Antymonopolowego, praktyki ograniczającej konkurencję. Wbrew twierdzeniom Spółki PUM, wprowadzona z dniem 1 stycznia 2001r. nowa taryfa za usługi pilotowe nie jest do-

wodem przemawiającym za tym, że skarżony przedsiębiorca dostosował swoje zachowania rynkowe do norm zgodnych z zasadami konkurencji. Wręcz przeciwnie, nie odstępując stosowanej dotychczas metody obliczania objętości zestawu holowanego, PUM w dalszym ciągu narusza prawo. Samo uwzględnienie tego rodzaju usługi w taryfie w żaden sposób nie świadczy o zaniechaniu stosowania praktyki ograniczającej konkurencji, ani tym bardziej nie legalizuje kwestionowanych zasad ustalania należności za wykonaną usługę.

Zebrany w toku postępowania materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie, że skarżony przedsiębiorca nie wykonał dobrowolnie prawomocnych orzeczeń zapadłych w sprawie. W takich przypadkach ustawa antymonopolowa przewiduje możliwość zastosowania przez organ antymonopolowy określonych instrumentów, których użycie ma na celu wyegzekwowanie przestrzegania i respektowania prawa.

Art. 102 ust. 1 ustawy o ochronie [...] stanowi, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może nałożyć na przedsiębiorców, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 10 do 1000 euro, za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji lub wyroków sądu antymonopolowego. Karę pieniężną nakłada się od daty wskazanej w decyzji. Zgodnie z art. 115 wartość euro, o której mowa w przepisach ustawy podlega przeliczeniu na złote według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary.

Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 20 czerwca 2001r., sygn akt XVII Ama 90/00 PUM otrzymał dnia 8 sierpnia 2001r. [karta akt sprawy 25]. Od orzeczenia tego, zgodnie z art. 393⁴ K.p.c przysługiwał miesięczny termin do wniesienia kasacji. Z prawa tego Spółka nie skorzystała, co było jej świadomie i autonomicznie podjętym wyborem, w związku z czym po dniu 10 września 2001r nie przysługiwał już jej żaden środek zaskarżenia przedmiotowego wyroku. Nie było przy tym żadnych istotnych przeszkód, aby po upływie tego terminu decyzja Prezesa UOKiK nie mogła być wykonywana, tym bardziej, że nie wymagało to od skarżonego przedsiębiorcy przedsięwzięcia żadnych nadzwyczajnych środków, czy przygotowań, a okres jaki upłynął począwszy od dnia ogłoszenia wyroku był wystarczająco długi.

W przedmiotowej sprawie pomiędzy pierwszym dniem, w którym, ze względu na upływ kodeksowo określonego terminu, PUM nie przysługiwało już prawo do wniesienia kasacji tj. 11 września 2001r., a datą wydania niniejszej decyzji tj. 12 kwietnia 2002r. upłynęło 214 dni. Kurs 1 euro, określony zgodnie z wymogami art. 115 ustawy o ochronie [...], wynosi 3,5219 zł.

Przepis art. 102 ust. 1 ustawy antymonopolowej określa granicę minimalną (10 euro) i maksymalną (1.000 euro) wysokości kary pieniężnej, jaka może być nałożona za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji lub wyroku Sądu Antymonopolowego. Oznacza to, że w tak ustalonym przedziale, o ostatecznej wysokości kary decyduje organ antymonopolowy, który wydając decyzję winien wziąć pod uwagę m.in. kryteria wskazane w art. 104 ustawy.

Minimalny wymiar kary, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy antymonopolowej, wynosi;

....

a jej maksymalna wysokość;

.....

Mając na uwadze udowodnioną okoliczność niewykonywania przez Spółkę PUM decyzji Prezesa UOKiK, z dnia 19 maja 2000r., sygn. RGD. 13/2000 oraz wyroku Sądu Antymonopolowego z dnia 20 czerwca 2001r. sygn. akt XVII Ama 90/00, organ antymonopolowy nałożył na Spółkę z o.o. PUM w Gd, karę pieniężną w wysokości ... zł. Ustalając jej wysokość, oprócz przesłanek wskazanych art. 104, wzięto pod uwagę procentowy stosunek ilości wykonanych w 2001r. usług polotowych zespołów holowniczych do ilości ogółem, świadczonych przez PUM w tym roku usług pilotowych [karta akt sprawy 27], który wyniósł 4%.

Ostatecznie karę obliczono w następujący sposób;

....

Określając wysokość kary na znacznie niższym od maksymalnego poziomie organ antymonopolowy uwzględnił następujące okoliczności pozwalające na złagodzenie jej wymiaru;

- ✓ naruszenie przez skarżoną Spółkę przepisów ustawy antymonopolowej miało miejsce po raz pierwszy,
- ✓ w ocenie Prezesa UOKiK przedsięwzięte środki okazały się być wystarczające dla osiągnięcia spodziewanego jej celu, tj. skutecznego wyegzekwowania od PUM przestrzegania reguł konkurencji.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

Zgodnie z treścią art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], karę należy uiścić, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w ..., w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Pouczenie: Od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego w terminie 14 dni od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury w Gdańsku.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu

Roman Jarząbek

Dyrektor Delegatury w Gdańsku